Przedpłata wraz z przesełką pocztową wynosi 5 zł. a. w. rocznie.

ZWIĄZEK.

REDAKCYA i Administracya we Lwowie przy ulicy Hetmańskiej l. 12.

Pismo dwutygodniowe.

Organ Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

Wychodzi 8. i 22. każdego miesiąca w objętości arkusza.

Nr. 24. Dnia 22. grudnia 1895. **XXII. rocznik.**

Wydawca i odpowiedzialny redaktor: **Teofil Merunowicz.**

Treść: Ankieta ministeryalna w sprawie reformy ustawy o stowarzyszeniach udziałowych. (C. d.) — Powiatowe Towarzystwo zaliczkowe w Sanoku. — Spółka wydawnicza we Lwowie. — Związek polskich Spółek zarob. i gosp. na Poznańskie i Prusy Zachodnie. — Ruch stowarzyszeń. — Drobne wiadomości.

Ankieta ministeryalna
w sprawie reformy ustawy o stowarzyszeniach udziałowych.

(Ciąg dalszy).

(Dr. T. S.). W dalszym toku obrad przystąpiono do pytania 5:

czy dopuszczalne są w spółkach udziały rozmaitej wysokości?

Reprezentanci naszych stowarzyszeń związkowych oświadczyli się za pozostawieniem Towarzystwom wszelkiej swobody w tym względzie; inni członkowie ankiety byli zdania, że wysokość udziału powinna być jednakową dla wszystkich członków spółki.

Co do 6. pytania:

czy dopuszczalnem jest przystąpienie z kilku uziałami, niewpłaconemi w pełnej kwocie?

Wystąpił p. Jan Schlumpf, dyrektor ogólnego Towarzystwa własnej pomocy w Gracu *(allgemeiner Grazer Selbsthilfs-Verein)* z twierdzeniem, że subskrybowanie kilku udziałów, zanim pierwszy jest wpłacony, odbywa się z korzyścią w Gracu we wspomnianem Towarzystwie, i w innych na jego wzór zakładanych.

To stowarzyszenie „pomocy własnej“, zostające pod dyrekcyą p. Schlumpfa, pełniącego także urząd lustratora w Styryi, ma całkiem oryginalne urządzenie, o którem przy innej sposobności obszerniej pomówimy. Mianowicie wszyscy członkowie, którzy w pewnym roku przystąpili do stowarzyszenia, tworzą dla siebie jakby odrębną spółkę *(Jahresgesellschaft)*, której wszystkie interesa najdalej w przeciągu lat 5 zupełnie zlikwidowane być muszą. Każda taka spółka osobno swoje rachunki bilansuje i ma osobny fundusz rezerwowy — a wszystkie bilanse poszczególnych spółek rocznych dają razem ogólny bilans towarzystwa.

Kto zatem w jednym roku do pewnej spółki rocznej, czyli tak zwanej sekcyi, przystąpił, musi nowy udział subskrybować, jeżeli w następnym roku znowu chce korzystać z kredytu. Ztąd potrzeba subskrybowania kilku udziałów, chociaż pierwszy nie jest jeszcze pełno wpłacony.

Nie rozwinął jednak p. Schlumpf obszerniej podczas ankiety obrazu organizacyi Towarzystwa „pomocy własnej“ w Gracu, a zdanie jego, powyżej streszczone, nie znalazło zwolenników. Przeciwnie tak reprezentanci naszych stowarzyszeń, jak też inni członkowie ankiety oświadczyli się za tem, aby najpierw żądać zupełnej wpłaty subskrybowanego udziału, a dopiero po dokonanej wpłacie dozwolić na subskrybcyę dalszych udziałów.

Przy pytaniu 7. i 8.

czy żądać wpłaty minimalnej na udziały, i w jakiej wysokości, tudzież, czy odnośne postanowienia zamieścić w ustawie, czyli też pozostawić je do statutów?

— odpowiedziano zgodnie, że wpłaty pewnej kwoty minimalnej żądać należy zaraz przy przystąpieniu, lecz wysokość tej kwoty i czas wpłaty powinny być unormowane tylko statutem, nie zaś ustawą.

Co do 9. pytania:

czy stowarzyszenia mają być uprawnione żądać pełnej wpłaty udziałów?

— odpowiedź wypadła również zgodnie, że Towarzystwa mają prawo domagać się, aby członek subskrybowany udział wpłacił.

Dalsze pytania 10. i 11. odnoszące się do rozdziału zysku i straty, tudzież do postępowania

przy konkursie i likwidacyi, załatwiono zgodnie odpowiedzią potwierdzającą.

Obszerniejsza dyskusya rozwinęła się znowu przy pytaniach 12., 13., 14., 15. i 16. traktujących o prowadzeniu listy członków w sądzie.

Dr. Granitsch zastrzegł się przedewszystkiem przeciw kosztom, któreby ztąd mogły powstać, domagał się zatem zupełnego uwolnienia odnośnych podań od stępli, tudzież żądał, aby listę członków prowadziły sądy powiatowe, gdyż poruczenie tej czynności sądom handlowym (obwodowym) chybia celu; ludność wiejska nie mogłaby w takim razie informować się, kto należy do pewnego stowarzyszenia według listy sądowej, gdyż musiałaby chyba udawać się do odległego miasta, gdzie ma siedzibę sąd obwodowy.

Wrabetz twierdzi, że ten sam cel, do którego zmierza prowadzenie listy członków w sądzie, t j. utrzymywanie spisu członków z należytą dokładnością i ewidencyą, możnaby osiągnąć przez wprowadzenie obowiązkowych lustracyi, na podstawie znanego projektu ustawy, którego referentem w izbie jest poseł Szczepanowski, a na którego uchwalenie zgodzą się niewątpliwie wszystkie stronnictwa.

Na to jednak oświadczyli nasi reprezentanci: Szczepanowski i dr. Skałkowski, że samo wprowadzenie lustracyj obowiązkowych jeszcze nie daje tej gwarancyi, że spisy członków będą całkiem odpowiednio utrzymywane

Wszyscy członkowie ankiety domagali się, aby tylko peryodycznie przedkładane były deklaracye przystąpienia celem wciągnięcia ich do listy sądowej.

W kwestyi prowadzenia osobnej listy przy sądach, gdzie są filie Towarzystwa, oświadczył referent br. Call, że zdaniem rządu byłoby to zbyteczne — co ankieta przyjęła do wiadomości.

Kwestya ogłaszania drukiem sprawozdań (pytanie 21.) wywołała różnicę zdań: dr. Granitsch był za ogłaszaniem w urzędowych gazetach, podczas gdy Szczepanowski i Wrabetz wykazywali, że inserowanie takie chybia celu, a daleko właściwiej jest żądać, aby ogłaszano sprawozdania w pismach fachowych, z których informują się o stosunkach stowarzyszeń zarówno wielkie instytucye finansowe, udzielające stowarzyszeniom kredytu, jak też w ogóle wszyscy, którzy chcą o stowarzyszeniach zasięgnąć wiadomości.

Przy pytaniu 22 przyszedł pod rozprawy cały szereg ważnych kwestyj zasadniczych:

a) czy dopuszczalnem jest obniżenie udziałów;

b) czy można częściowo wypłacać udziały;

c) czy ma być dozwolonem zmienić porękę ograniczoną na nieograniczoną;

d) czy można z poręki nieograniczonej przejść na ograniczoną;

e) czy Towarzystwom o poręce ograniczonej dozwolonem być ma podwyższenie lub obniżenie odpowiedzialności?

Dr. Skałkowski oświadcza, że na podwyższenie udziałów można dozwolić — a niedopuścić zniżenia, gdyż byłoby to z uszczerbkiem bezpieczeństwa wierzycieli

Przemiana poręki ograniczonej na nieograniczoną mogłaby być dozwoloną tylko za zgodą wszystkich członków, zaś przemiana poręki nieograniczonej na ograniczoną po należytem edyktalnem ogłoszeniu przez sąd, z oznaczeniem terminu, od którego wejść ma w życie ograniczona poręka, aby ci wierzyciele, którzy nie zgadzają się z tą zmianą, mogli korzystać ze swoich praw, opartych na poręce nieograniczonej.

Wrabetz jest przeciwny wypłacie częściowej udziałów.

W ogóle wszyscy członkowie ankiety oświadczają się za tem, aby zmniejszenie poręki, obniżenie wysokości udziałów, lub zmiana poręki nieograniczonej na ograniczoną tylko z wszelkiemi ostrożnościami, dla zabezpieczenia praw wierzycieli potrzebnemi, i po należytem ogłoszeniu przeprowadzone być mogły.

Pytanie 23. — czy należy żądać, aby stowarzyszenia udziałowe były obowiązane zastosować swoje statuta do wymogów nowej ustawy?

załatwione zostało jednomyślnie odpowiedzią potwierdzającą.

Na tem zakończyły się kwestye, dotyczące organizacyi spółek udziałowych.

Z kolei przyszły pod obrady pytania dotyczące zarządu stowarzyszeń, o których w następującym numerze zdamy sprawę.

(C. d. n.).

Powiatowe Towarzystwo zaliczkowe w Sanoku

stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką.

Bilans za rok 1894 tego stowarzyszenia wykazuje stan własnego kapitału w udziałach i w fundu-

szu rezerwowym w sumie 54.402 zł. 65 ct. gdy wkładki oszczędności doszły do sumy 599.040 zł. 25 ct. a zatem wynoszą przeszło jedenaście razy tyle, ile własne zasoby Towarzystwa! Tak znaczna suma wkładek świadczy zaszczytnie o bezgranicznem zaufaniu ludności ku zarządowi Towarzystwa Lecz w interesie warowania powagi książeczki wkładkowej Towarzystw zaliczkowych w ogólności, poczuwamy się do obowiązku przestrzedz szanowny Zarząd „Powiatowego Towarzystwa zaliczkowego w Sanoku“ przed skutkami, jakie wywołać mógłby z jakichkolwiek powodów powstać mogący popłoch pomiędzy właścicielami wkładek. Stosunkowo do sumy udziałów 38.722 zł. dość silna rezerwa: 15.680 zł. świadczy o chwalebnej troskliwości Zarządu o zabezpieczenie sobie pewnej niezależności na wypadek niepowodzenia. Jeżeli jednak ta rezerwa nie jest ulokowaną osobno, w papierach wartościowych, tylko znajduje się w ruchu, na pożyczkach, to w razie paniki, także nie mogłaby nią Dyrekcya dysponować, gdy z powodu nadmiernego przeciążenia Towarzystwa zobowiązaniami wobec właścicieli książeczek wkładkowych, byłoby mu także bardzo trudno uzyskać kredyt z innych źródeł.

Wkładki oszczędności są bardzo wygodnem źródłem kredytu dla stowarzyszeń, gdyż płyną tu pieniądze poniekąd same, bez jakichkolwiek starań. Lecz mają one także i swoje strony niebezpieczne – a w danych chwilach mogą stać się groźnem niebezpieczeństwem....

Przepraszamy bardzo, iż mięszamy się w sprawy stowarzyszenia, nie należącego do Związku. Czynimy to jednak w interesie ogólnym stowarzyszeń — jak powyżej zaznaczyliśmy, w interesie salwowania książeczki wkładkowej Towarzystw zaliczkowych, dotąd jeszcze w opinii publicznej nie ugruntowanej tak silnie, jak np. książeczki kas oszczędności. Zachwianie zaufania do książeczki wkładkowej Towarzystwa zaliczkowego w jednej okolicy, musiałoby szkodzić ich reputacyi wszędzie. A na to Związek stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych obojętnym być nie może.

Nie widzimy innego środka ku uzdrowieniu stosunku kapitału własnego do kapitałów obcych w Powiatowem Towarzystwie zaliczkowem w Sanoku, jak ulokowanie funduszu rezerwowego w papierach wartościowych, łatwych do spieniężenia każdej chwili, i forsowne zwiększanie sumy udziałów, o co dotychczas niebardzo dbano, skoro zastęp około 5.000 członków posiada zaledwie 40.000 zł. w udziałach. Na jednego członka wypada więc zaledwie około ośm zł. udziału. Jest to stanowczo za mało!

Spółka wydawnicza we Lwowie.

Świeżo zawiązana „Spółka wydawnicza we Lwowie“, przystępuje z Nowym rokiem do wydawnictwa politycznego czasopisma codziennego. Redaktorem naczelnym tego pisma ma być poseł Tadeusz Romanowicz. Zarząd Spółki wydał w tej sprawie następujące ogłoszenie:

„Od Nowego roku zaczynamy wydawać we Lwowie codzienne pismo polityczne, społeczne, ekonomiczne i literackie, pod nazwą:

„SŁOWO POLSKIE“.

„Występując z tem nowem pismem, obowiązani jesteśmy w krótkości streścić zasady, któremi w tej służbie publicznej kierować się będziemy.

„Najwyższym celem dążeń narodu polskiego jest odrodzenie polityczne, a niezbędnym warunkiem osiągnięcia tego celu wzmocnienie narodu duchowe i materyalne, rozszerzenie i pogłębienie samych podstaw narodowego bytu, pozyskanie całego ludu dla narodowej sprawy.

„Pismo nasze przeto będzie wyrazem przekonań i dążeń narodowej demokracyi polskiej, dalekiej zarówno od wszelkich skrajności radykalnych jak od konserwatyzmu zapleśniałego, i działającej w tem silnem przekonaniu, że miłością, sprawiedliwością i oświatą pozyskać można szerokie warstwy ludowe, a tem samem sprawie polskiej dać moc niezwyciężoną i niezachwianą podstawę.

„Ażeby jednak światły ogół polski mógł w tym kierunku na lud korzystnie oddziałać, musi on sam w sobie krzepić patryotyczne uczucia, które niestety słabnąć poczęły pod wpływem ultrakonserwatywnej polityki z jednej, a socyalnego-radykalizmu z drugiej strony.

„Temi zasadniczemi myślami się kierując, starać się będziemy, żeby pismo nasze zastępowało narodowe i polityczne interesy całej Polski i wiernym było obrazem jej życia politycznego, społecznego, ekonomicznego i umysłowego, żeby w tych wszystkich kierunkach torowało drogę energicznej pracy, a przez politykę szczerze autonomiczną dążyło do stworzenia coraz pomyślniejszych dla tej pracy politycznych warunków.

„Uznając potrzebę takich reform, któreby dały lepsze warunki bytu warstwom, dotąd upośledzonym, dążyć będziemy do tych reform stanowczo i wytrwale — ale drogą pokojową a nie zapomocą walki klas, która waśni i dzieli to, co mamy skupiać i do jednego celu prowadzić.

„Szczególniejszą baczność zwracać będziemy na sprawy wychowania publicznego, na sprawy zdrowotne i ekonomiczne.

„Wychowanie publiczne otrząść się powinno z obcych szablonów, które nie dozwalają polskiej inteligencyi rozwinąć tej dzielności, do jakiej jest zdolną, gdy się na rodzimym kształci gruncie. Szkolnictwo ludowe zaś, od którego przeważnie postęp oświaty ludu zależy, rozwija się zbyt powoli — a przyspieszenie tego rozwoju jest dziś najnaglejszym i najistotniejszym interesom narodowym.

„Pomyślny rozwój ekonomiczny jest jednym z najważniejszych warunków naszego odrodzenia politycznego, a zależność nasza pod tym względem od bliższych i dalszych sąsiadów, jest tylko odmienną formą zawisłości politycznej.

„Rolnictwo nasze upada już nie tylko wobec zamorskiej konkurencyi, ale nawet wobec naporu najbliższych naszych zakarpackich sąsiadów.

„Jedyny nasz wielki przemysł, reprezentujący dziś około 14 milionów rocznej produkcyi, przemysł naftowy, jest jeszcze ciągle w stanie walki i obrony. Przemysł fabryczny zaledwie w słabych istnieje początkach — rękodzielniczy i domowy rozwija się nadzwyczaj powoli — handel obraca się jeszcze zawsze w kółku drobiazgowych interesów z najbliższymi sąsiadami.

„Tego zaś stanu rzeczy koniecznym wynikiem jest brak dostatecznego zarobku dla coraz rosnącej ludności, która w kraju walcząc z niedostatkiem, za bezcen pozbywa się ojcowizny i ciągnie za morze....

„Potrzeba więc na tych wszystkich polach bardzo energicznej i wytężonej pracy, a najusilniejszem naszem staraniem będzie, aby pismo nasze w pracy tej było pomocnem, nie tylko dając wierny obraz ekonomicznego stanu kraju i wszelkich gałęzi krajowej produkcyi, ale też przez udzielanie najdokładniejszych informacyj i wskazywanie racyonalnych dróg zdrowego na tem polu postępu.

„Poświęcając sprawom tym tak wielką baczność, nie będziemy jednak zapominali, że praca ekonomiczna, zarówno jak wszelka inna, ma być tylko środkiem do wyższych narodowych celów i że tylko tak pojęta, staje się organiczną częścią wielkiej narodowej pracy, staje się działaniem prawdziwie obywatelskiem. Tę świadomość też w społeczeństwie naszem utrzymywać i krzepić będziemy, ażeby je ochraniać od zmateryalizowania, które w naszem położeniu stokroć jest niebezpieczniejszemm niż u narodów, mających własny byt polityczny".

„*Słowo Polskie*" będzie obejmowało wszystkie te rubryki, jakie zazwyczaj obejmują większe dzienniki. Cena prenumeracyjna „*Słowa Polskiego*" wynosi 20 zł. rocznie z przesyłką pocztową, a 16 zł. we Lwowie. Prenumerować można we wszystkich urzędach pocztowych, albo we Lwowie w Administracyi przy ulicy Karola Ludwika l. 13. (pasaż Haussmanna).

Związek
polskich Spółek zarobkowych i gospodarczych na Poznańskie i Prusy Zachodnie.

Poznański „*Poradnik dla Spółek*" organ Związku polskich stowarzyszeń udziałowych w zaborze pruskim ogłasza w najnowszym numerze świeżo zmieniony swój statut. Statut ten we wielu szczegółach różni się od naszego, jak i organizacya Związku tamtejszego, której punkt ciężkości spoczywa w osobistości patrona — jest odmienną od urządzeń tutejszego Związku. Dlatego też przytaczamy go w całości w przypuszczeniu, że dla tych, którzy interesują się sprawami stowarzyszeń, nie będzie to bez interesu. Statut ten brzmi:

Ustawy Związku Spółek zarobkowych i gospodarczych na Poznańskie i Prusy Zachodnie.

I. Firma, cel, obwód i rok obrachunkowy.

§. 1. Podpisane Spółki łączą się w Związek pod firmą:

„Związek Spółek zarobkowych i gospodarczych na Poznańskie i Prusy Zachodnie".

§. 2. Związek ma na celu:

1. rewidowanie Spółek do niego należących;

2. wspólne popieranie interesów, oznaczonych w §. 1. prawa o spółkach z 1. maja 1889 r., mianowicie utrzymywanie wzajemnych stosunków.

§. 3. Obwód Związku rozciąga się na Poznańskie i Prusy Zachodnie.

§. 4. Najwyższa liczba Spółek, mogących należeć do Związku, wynosi 200, najniższa zaś 10

§. 5. Rok kalendarzowy jest zarazem rokiem obrachunkowym.

II. Spółki należące do Związku.

§. 6. O przyjęciu Spółki do Związku rozstrzyga Patronat tegoż.

Przyjęta Spółka składa piśmienną deklaracyę przystąpienia.

Nieprzyjętej Spółce służy prawo odwołania się do Sejmiku Związku.

§. 7. Wystąpić wolno ze Związku z końcem roku obrachunkowego po półrocznem piśmiennem wypowiedzeniu ze strony odnośnej Spółki.

Wypowiedzenie należy przesłać Patronatowi Związku listem rekomendowanym.

§. 8. O wykluczeniu Spółki ze Związku stanowi Sejmik. Spółkę, nie poddającą się rewizyi przez rewizora związkowego, musi się z Związku wykluczyć.

Spółkę wolno z Związku wykluczyć:

1. jeżeli nie wypełnia obowiązków, przepisanych niniejszemi ustawami;

2. jeżeli mimo uchwały powziętej przez Patronat, nie złoży z urzędu odnośnych członków swego zarządu lub swej Rady nadzorczej

§. 9. O przystąpieniu Spółki do Związku, lub o wykluczeniu jej z tegoż, Patronat donieść winien:

1. przełożonej wyższej władzy administracyjnej, w której obwodzie Patronat ma siedzibę;

2 sądowi okręgowemu, w którego obwodzie odnośna Spółka ma siedzibę.

§. 10. Każda Spółka należąca do Związku płaci:

1. wstępnego 15 marek;

2. rocznie, do 1. listopada, składkę, której wysokość Sejmik oznacza.

Aż do dalszej uchwały wynosi składka 2% od zysku brutto; jednakże nie mniej jak 30 marek i nie więcej jak 250 marek.

Patronatowi służy prawo zwalniania z opłaty wstępnego, a Sejmikowi prawo zwalniania z opłaty składki.

§. 11. Spółki zobowiązane są przesłać Patronowi corocznie, do 30. czerwca sprawozdanie kasowe według formularza przez Patronat przepisanego.

O każdej zmianie w składzie zarządu winien Patron niezwłocznie być powiadomionym.

§. 12. Wykluczona Spółka ma obowiązek uiszczenia się z rocznej składki i dopłat za rok bieżący.

§. 13. Występująca jako też wykluczona Spółka traci wszelkie prawo do majątku związkowego.

§. 14. Co do zaciągania kredytu i lokowania kapitałów, winny Spółki stać w stosunkach z Bankiem Związku Spółek zarobkowych, o ile to jest połączone z korzyścią dla nich.

III. Patronat Związku

§. 15. Patronat składa się z 7 członków, mianowicie:

1. z Patrona;

2. z Wicepatrona;

3—6 z 4 członków;

7. z każdorazowego dyrektora Banku Związku Spółek zarobkowych w Poznaniu lub tegoż zastępcy.

Członków 1—7 wybiera Sejmik Związku na przeciąg 3 lat. Ponowny wybór jest dozwolony.

§. 16. Członków Patronatu może Sejmik złożyć z urzędu.

§. 17. Patronat Związku ma siedzibę w Poznaniu.

§. 18. Patronat zawiaduje samodzielnie sprawami Związku:

1. zastępuje Związek na zewnątrz z uprawnieniem do występowania w sprawach związkowych w obec władz i sądów jako pełnomocnik generalny Spółek do Związku należących;

2. prowadzi kasę i książki Związku;

3. przechowuje sprawozdania rewizyjne, jako też wszelkie pisma i książki, tyczące się Związku;

4. załatwia wszelkie inne czynności związkowe;

5. składa na Sejmiku Związku sprawozdanie z swych czynności, ze stanu kasy i odbytych rewizyi.

§. 19. Patronat podpisuje za Związek w ten sposób, że patron lub wicepatron kładzie pod firmą Związku swój podpis.

§. 20. Do powzięcia uchwał wystarcza obecność trzech członków Patronatu. Przy uchwałach i wyborach rozstrzyga absolutna większość. W razie równości głosów rozstrzyga patron względnie wicepatron.

§. 21. O wynagrodzeniu Patronatu stanowi Sejmik.

IV. Sejmik Związku.

§. 22. Walne zebranie Związku (Sejmik) odbywa się przynajmniej co rok.

Na żądanie dziesięciu, do Związku należących Spółek, trzeba zwołać Sejmik.

§. 23. Czas, miejsce i porządek obrad Sejmiku wyznacza względnie układa Patronat. Sejmiki wolno tylko w obrębie Związku odbywać.

Na porządku obrad trzeba umieścić każdą, chociażby przez jedną tylko Spółkę, poruszoną sprawę, jeżli odnośny wniosek przesłano 14 dni naprzód Patronowi.

§. 24. Patronat zwołuje na Sejmik Spółek przynajmniej 4 tygodnie naprzód.

Patronat winien Sejmik ogłosić w pismach publicznych.

§. 25. Spółki do Związku należące wykonują swe prawa na Sejmiku przez pełnomocników, zaopatrzonych w piśmienne pełnomocnictwo.

§. 26. Żadnemu pełnomocnikowi nie wolno zastępować więcej jak jedną Spółkę.

§. 27. Członkowie Patronatu biorą udział w Sejmiku; inne osoby mogą w nim brać udział za zezwoleniem tegoż Sejmiku bez prawa do głosowania.

§. 28. Sejmik obraduje oraz uchwala według regulaminu, którego ułożenie oraz zmiana każdemu Sejmikowi się zastrzega.

§. 29. Każda Spółka i każdy członek Patronatu ma jeden głos.

Członkowie Patronatu nie mają prawa głosowania w sprawach tyczących się tegoż Patronatu.

§. 30. Sposób głosowania oznacza marszałek.

Na wniosek trzech do głosowania uprawnionych głosuje się imiennie lub karteczkami.

§. 31. Przy uchwałach i wyborach rozstrzyga absolutna większość głosów.

Do zmiany niniejszych ustaw, jako też do rozwiązania Związku potrzeba większości $^3/_4$ oddanych głosów.

§. 32. Protokoły z Sejmików zapisuje się w osobną książkę i podpisuje je marszałek lub jego zastępca, sekretarz i przynajmniej dwóch pełnomocników.

§. 33. Patronat winien o miejscu i czasie Sejmiku, jako też o porządku obrad przynajmniej 10 dni wpierw donieść:

1. wyższej władzy administracyjnej, w której obwodzie Patronat Związku ma swą siedzibę;

2. wyższej władzy rządowej, w której obwodzie Sejmik ma się odbyć.

V. Rewizya.

§. 34. Rewizora lub rewizorów mianuje Patronat. Członkowie Patronatu mogą być rewizorami.

§. 35 Rewizor musi być w posiadaniu praw obywatelskich, oraz być dokładnie obeznanym z książkowością i sposobem prowadzenia interesów Spółek zarobkowych i gospodarczych.

Członek Spółki nie może być jej rewizorem; to samo odnosi się do byłego członka na przeciąg dwóch lat od jego wystąpienia; rewizor nie powinien dalej mieć żadnych zobowiązań względem odnośnej Spółki.

§. 36. Każda do Związku należąca Spółka podlega przynajmniej co drugi rok rewizyi. (Zwyczajna rewizya).

§. 37. Rewizya rozciąga się na wszelkie urządzenia Spółki, na sposób prowadzenia interesów we wszystkich gałęziach administracyi, dalej na księgi i skrypta Spółki, jako też na zasoby w gotówce, w efektach, papierach handlowych i towarach

Rewizor winien badać:

1. czy i w jakiej mierze prowadzenie książek odpowiada przepisom prawa handlowego?

2. czy weksle i obligacye należycie wystawiono i ostęplowano?

3. czy i o ile ustawia się rocznie inwentury?

4. czy obrachunki roczne, bilanse i propozycye co do podziału zysku i strat stwierdza Rada nadzorcza?

5. czy czynności zarządu nie oduoszą się do innych celów niezgodnych z paragrafem 1. prawa o Spółkach?

6. czy o każdej zmianie w składzie Zarządu uwiadomiono sąd?

7. czy prowadzi się spis członków, zgodny ze sądową listą członków?

8. czy zysku i udziałoczynów nie wypłacono wbrew przepisom §§. 19 i 22. prawa o Spółkach?

9. czy udziałoczynu nie brano w zastaw przy zawieraniu interesów, i czy nie zwalniano z obowiązkowych wpłat na udział?

10. czy Zarząd nie przekracza przepisów, ustanowionych ustawami Spółki i uchwałami Walnego zebrania lub Rady nadzorczej?

11. czy przy Spółkach pożyczkowych i kredytowych, nie zawiera się interesów z niečzłonkami?

12. czy bez zezwolenia Rady nadzorczej nie udziela się kredytu członkom Zarządu, lub czy członkowie Zarządu są poręczycielami?

13. czy wybiera się Radę nadzorczą i czy istnieje takowa w liczbie potrzebnej do powzięcia uchwał?

14. czy członkowie Rady nadzorczej, którzy zastępowali Zarząd, nie wypełniali lub nie wypełniają przed uzyskaniem pokwitowania czynności swoich jako członkowie Rady nadzorczej?

15. czy, jak często i w jakiej mierze Rada nadzorcza kontrolowała Zarząd w prowadzeniu interesów, i czy jak często i w jakiej mierze Rada nadzorcza dokonywała rewizyi?

16. czy ogłaszano bilans, liczbę wstępujących, występujących i przy końcu roku do Spółki należących członków, i czy ogłoszenia te podano do rejestru sądowego?

17. czy i o ile Rada nadzorcza i Zarząd wypełniają swoje obowiązki?

18. czy uchwały Walnego zebrania zapisuje się w książkę protokularną?

19. czy nie zaszedł lub nie zachodzi wypadek, że majątek Spółki włącznie z funduszem rezerwowym i udziałoczynami nie starczy na pokrycie długów i czy w takim razie zwołał zarząd Walne zebranie w celu powzięcia uchwały o rozwiązaniu Spółki?

20. czy Spółka była lub jest niewypłacalną, i czy w takim razie zarząd stawił wniosek o otwarcie konkursu?

§. 38. Co do wszystkich stosunków i interesów, rewidowanej przez siebie Spółki winien rewizor wobec nieinteresowanych osób ścisłą zachować tajemnicę.

§. 39. Nadzwyczajnej rewizyi dokonywa się na wniosek odnośnej Spółki, lub wskutek uchwały Patronatu.

§. 40. Patronat znosi się z Zarządem i Radą Nadzorczą rewidowanej Spółki w celu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości.

Rewidowana Spółka winna najpóźniej w 6 miesiącach po dokonaniu rewizyi donieść Patronatowi i

na żądanie udowodnić, że, lub w jakiej mierze usunięto stwierdzone niedokładności.

§. 41. Zarząd i Rada nadzorcza każdej Spółki mają obowiązek przedkładania wszelkich protokołów rewizyjnych (tak ze zwyczajnych jak i nadzwyczajnych rewizyi) najbliższemu Walnemu zebraniu tejże Spółki.

§. 42. Koszta nadzwyczajnej rewizyi, dokonanej na wniosek Spółki, ponosi taż Spółka.

Koszta wszelkich innych rewizyi ponosi Związek; o wysokości wynagrodzenia rewizora stanowi Patronat.

§. 43. O zmianach ustaw związkowych należy donieść odnośnej władzy.

Ruch stowarzyszeń.

Nadzwyczajne posiedzenie członków Wydziału Związku, odbyło się dnia 17. grudnia b. r. wskutek zaproszenia w drodze telegraficznej uskutecznionego.

Przewodniczył zast. Prezesa p. Wojciech Biechoński.

Obecni członkowie Wydziału pp. Alfred Bandrowski, dr. Lesław Boroński, Teofil Merunowicz, ks. Filemon Reszytyłowicz, Tadeusz Romanowicz, Władysław Terenkoczy, Franciszek Zima, Bolesław Żardecki i sekretarz Związku Narcyz Ulmer.

Prezes Związku p. Szczepanowski, po odbytej z miejscowymi członkami Wydziału konferencyi, wyjechać musiał w tym samym dniu do Wiednia, jako referent budżetu w Radzie państwa.

Przedmiotem obrad Wydziału był projekt układu z Bankiem krajowym *o rozszerzenie kredytu dla stowarzyszeń związkowych do wysokości 2,000.000 zł.*, na podstawie warunków, przez Dyrekcyę Banku krajowego podanych.

Po obszernej i wyczerpującej dyskusyi uchwalono upoważnić Prezydyum wraz z miejscowymi członkami Wydziału, jako stałą komisyę do zawarcia układu z Dyrekcyą Banku krajowego, na podstawie zasad, przez Wydział Związku jednomyślnie przyjętych.

Uchwalono przyjąć do Związku na podstawie przeprowadzić się mającej lustracyi:

Towarzystwo zaliczkowe *w Mikulińcach.*

Towarzystwo stolarzy *w Kalwaryi.*

Zmiany w rejestrach stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych. Dziennik urzędowy ogłasza w miesiącu listopadzie b. r. następujące zmiany w rejestrach stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

Nowe stowarzyszenia:

Samborski c. k. Sąd obwodowy jako handlowy wpisał do rejestru stowarzyszeń firmę: „Kasa zaliczkowa i oszczędności w Medenicach, stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką“ z siedzibą w Medenicach.

Przedsiębiorstwo polega na statucie z daty Medenice 9. kwietnia 1895. Przedmiotem tego przedsiębiorstwa jest dostarczanie członkom swoim na umiarkowany procent gotowych pieniędzy za pomocą wspólnego kredytu.

Członkami Dyrekcyi są: ks. Józef Gawiński proboszcz obrz. łacińskiego w Medenicach, Juliusz Frey dzierżawca dóbr w Oparach, i Marceli Buxer kandydat notaryalny w Medenicach.

Do ważności zobowiązania w obec osób trzecich potrzebny jest podpis dwóch członków Dyrekcyi pod firmą stowarzyszenia.

Minimum jednego udziału wynosi 25 zł., maksymum 1.000 zł. i może być wypłaconem albo w całości zaraz po przystąpieniu lub wkładkami miesięcznemi przynajmniej po 1 zł.

Odpowiedzialność członków za zobowiązania stowarzyszenia jest ograniczoną w ten sposób, że członkowie odpowiadają za zobowiązania Towarzystwa swoimi udziałami, a nadto kwotą równającą się wysokości swoich udziałów.

Wszelkie ogłoszenia w sprawach stowarzyszenia podpisuje dwóch członków Dyrekcyi i umieszczane będą w jednym z dzienników lwowskich.

(Uchwała z dnia 28. czerwca 1895 l. 6.671).

C. k. Sąd obwodowy jako handlowy w Tarnowie podaje do wiadomości, iż równocześnie zarządzony został wpis do rejestru handlowego dla stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych firmy: „Towarzystwo eskontowe i oszczędności“ stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką, z siedzibą w Mielca, które opiera się na statucie z daty Mielec 16. września 1895.

Przedmiotem Towarzystwa jest prowadzenie interesu eskontowego w celu wzajemnego dostarczania członkom swoim potrzebnych do ich handlu i przemysłu pieniędzy w drodze wspólnego kredytu.

Czas trwania Towarzystwa nie jest ograniczony.

Obwieszczenia Towarzystwa, które przez Dyrekcyę podpisane być muszą, ogłaszane będą przez wywieszenie w lokalu Towarzystwa oraz w „Gazecie lwowskiej“.

Odpowiedzialność stowarzyszonych za zobowiązania Towarzystwa jest ograniczoną a mianowicie do pięciokrotnej wysokości podpisanych przez członka Towarzystwa udziałów.

Udział każdego członka oznaczony jest na 25 zł., który albo w całości zaraz przy wstąpieniu do Towarzystwa lub też w 24 miesięcznych po sobie następujących ratach zapłaconym być ma.

Dyrekcya zastępuje stowarzyszenie we wszystkich sprawach i podpisuje firmę stowarzyszenia w ten sposób, że podpisujący pod firmą stowarzyszenia swoje podpisy umieszczą, a podpis tylko natenczas ma skutek prawny, jeżeli przynajmniej przez dwóch członków Dyrekcyi nastąpił.

(Uchwała z dnia 26. września 1895 l. 19.540).

C. k. Sąd krajowy jako handlowy we Lwowie ogłasza niniejszem, że firmę: „Consum-Verein palastinensischer Producte“ „Michjas Erez Israel“ „registrirte Genossenschaft mit beschrankter Haftung in Lemberg“ po polsku „Towarzystwo spożywcze płodów i wytworów palest.“ „Michjas Erez Israel“ stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką we Lwowie, w rejestrze stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych w dniu 30. czerwca 1895 wpisano i przy takowej uwidoczniono:

1. że stowarzyszenie to zawiązało się na podstawie statutu z daty Lwów, 22. listopada 1894;

2. że stowarzyszenie to ma siedzibę we Lwowie;

3. że celem Towarzystwa jest import:

a) palestyńskich płodów jakoto: wina, koniaku, rajskich jabłek, tudzież

b) innych do religijnego lub domowego użytku służących wytworów palestyńskich w celu sprzedaży takowych członkom po tanich cenach;

4. że czas trwania Towarzystwa nie jest ograniczony;

5. że wszelkie ogłoszenia, od stowarzyszenia wychodzące, ogłaszane będą publicznemi afiszami w miejscu siedziby stowarzyszenia, tudzież w pismach przez Walne zgromadzenie oznaczonych;

6. że odpowiedzialność członków za zobowiązania stowarzyszenia jest ograniczoną do wysokości podwójnego udziału i

7. że Dyrekcya swoją wolę objawiać i za stowarzyszenie w ten sposób podpisywać będzie, że pod wydrukowaną lub przez kogokolwiek napisaną firmą dwaj dyrektorowie lub zastępcy dyrektorów, albo też jeden dyrektor i jeden urzędnik, któremu przez zarząd prokura udzieloną zostanie, swoje podpisy umieszczą.

(Uchwała z dnia 20. lipca 1895 l. 38.652).

C. k. Sąd obwodowy w Samborze jako sąd handlowy ogłasza, iż do rejestru dla stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych wpisaną została firma: „Samborska kasa zaliczkowa rękodzielników i robotników, stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką“.

Siedzibą stowarzyszenia jest Sambor.

Stowarzyszenie polega na statucie z daty 31. lipca 1895.

Przedmiotem tego przedsiębiorstwa jest dostarczanie członkom swoim pieniędzy na mierny procent za pomocą wspólnego kredytu, tudzież udzielanie bezprocentowej pożyczki swym członkom inwalidom.

Członkami Dyrekcyi są zamieszkali w Samborze: ks. Franciszek Rabiej gr. kat. katecheta szkoły ludowej jako dyrektor, Adam Wysoczański urzędnik Towarzystwa ubezpieczeń w Krakowie jako kasyer, Apolinary Staszewski nauczyciel szkół ludowych jako kontrolor, dr. Wincenty Chmielewski adwokat, Bronisław Mański kupiec i Adalbert Kuźniewicz właściciel realności, jako zastępcy członków Dyrekcyi.

(Uchwała z dnia 15. października 1895 l. 11.438).

Drobne wiadomości.

Posiedzenie komitetu cenzorów dla działu stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych dla ustanowienia listy kredytowej na rok 1896, odbyło się w gmachu Banku krajowego dnia 16. b. m. Obecni byli wszyscy członkowie Dyrekcyi Banku: pp. Bochdan, dr. Domaszewski i dr. Zgórski, zaś z grona cenzorów pp. inżynier Krzen Edmund, Kuczyński Franciszek, dr. Lechowski Wiktor, Merunowicz Teofil, Terenkoczy Wład. i Ulmer Narcyz. Za podstawę obrad służyła propozycya Związku stowarzyszeń zarob. i gosp. dochodząca do sumy ogólnej 1,585.975 zł. o 219.400 zł. więcej jak wynosiła lista kredytowa, na rok 1895 ustanowiona. Ze względu na toczące się rokowania pomiędzy Bankiem krajowym a Związkiem o rozszerzenie kredytu dla stowarzyszeń, ma obowiązywać uchwalona 16. b. m. lista kredytowa tylko na trzy miesiące. Po raz pierwszy zastosował do niej Bank krajowy następujące zasady:

1. Z kredytu 4%-wego mogą korzystać tylko te stowarzyszenia, które od udzielanych członkom swoim pożyczek pobierają co najwyżej 7%;

2. kredyt 5%-wy otwarty jest tylko tym stowarzyszeniom, które pobierają co najwyżej 8% od swoich dłużników;

3. stowarzyszenia, które praktykują u siebie wyższą stopę procentową, niż 8% są wykluczone od kredytu w Banku krajowym;

4. stowarzyszenia niezaliczkowe (wytwórcze, handlowe i t. p.) z wyjątkiem jednego, nie mają przystępu do niecenzurowanego kredytu, ze względu na to iż mają drugie źródło taniego (3%-wego) kredytu w Banku krajowym — mianowicie w krajowym funduszu przemysłowym.

Parlamentarne załatwienie projektu ustawy o przymusowych lustracyach stowarzyszeń zarob. i gosp. Jako ostatni przedmiot na ostatniem posiedzeniu przed rozjechaniem się na ferye, załatwiła Izba poselska Rady państwa na posiedzeniu z dnia 21. b. m. w drugiem i trzeciem czytaniu projekt ustawy, zmierzający do zaprowadzenia przymusowej lustracyi stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych — po czteroletniej pokucie w komisyi ekonomicznej.

Że sprawa ta, tak gorąco pożądana dla uczciwych stowarzyszeń, jest już nareszcie załatwioną w Izbie poselskiej jest w znacznej mierze zasługą prezesa naszego Związku, posła Szczepanowskiego, jako sprawozdawcy tego przedmiotu. Dzielnie wspierał go także patron związku niemieckich spółek w Austryi, wiedeński poseł Wrabetz. Im obu należy się za to wdzięczność.

Izba panów uchwali tę ustawę prawdopodobnie niezadługo.

Z I. Związkowej Drukarni we Lwowie, ul. Lindego l. 4.